

16. XI. 1994

Jeviště pro herecký koncert

Divadla v Hradci Králové a Ostravě dala příležitost oporám i novým tvářím

KAROLA ŠTĚPÁNOVÁ

Dvě nové premiéry ve dvou mimo-pražských divadlech - Piknik Williama Inge ve Státním divadle v Ostravě a Giudicelliho Nezoufej, stádečko v Klicperově divadle v Hradci Králové - nemají na první pohled mnoho společného. To, co je i přes rozdílnost inscenačního tvaru spojuje, jsou silné herecké výkony, které dokáží překonat a vyvážit i různé nedostatky a úskalí textu. A těch v obou případech není málo.

Divadlo jednoho herce pro dvě herečky

Christian Giudicelli napsal svou hru Nezoufej, stádečko pro Annie Girardotovou a Odette Joyeuxovou, které se v ní roku 1987 po dlouhé době - a úspěšně - vrátily na jeviště. V hradeckém divadle hrají dvě hlavní a jediné role Jiřina Jelenská a Marie Kleplová. Pod citlivým režijním vedením hostujícího Petera Gábor naplňují komorní scénu v podkroví, kde se jejich vzdálenost od diváků nepočítá na metry, ale na centimetry, strhující kombinací až vulgární živočišnosti a staropanenské upjatosti. Z kontrastu obou postav se rodí napětí i síla jejich rostoucího přátelství, ztvrděného společně realizovanou pozdní touhou po dobrodružství. Eruptivní herectví Jiřiny Jelenské se dokonale doplňuje s uměřeným výrazem Marie Kleplové a jejich dialogy jsou plné života.

Autor hry se však nevyvaroval přílišné rozvleklosti a zbytečného vršení dalších a dalších bláznivých situací, které postupně ztrácejí smysl a význam. Hlavním úskalím textu je pak postup, který bývá hojně využíván v divadle jednoho herce, totiž dialog s imaginárními partnery. Hádky s nepřítomnou rodinou, stejně jako s recepčním v hotelu či policisty působí na rozdíl od dialogu obou reálných postav - velmi nepřírodně a svou nevěrohodností ruší jinak hladký běh představení. Výkony obou hereček jsou však natolik strhující, že problematická místa hry do značné míry překryjí.

Inscenace Nezoufej, stádečko otevřela nový komorní prostor Klicperova divadla, který jinak slouží též jako

Quasimodo (Josef Vrána) a Esmeralda (Stanislava Jachnická, alternuje Kamila Sedlářová) jsou hlavními postavami inscenace Zvoník u Matky boží, která měla v Klicperově divadle v Hradci Králové premiéru téměř zároveň s Giudicelliho Stádečkem. Režisér a zároveň spoluautor scénáře Michael Tarant se tu pokusil vytvořit obraz krutého a násilí plného středověku, který však svou chaotičností až příliš potlačil a znehlednil rovinu románového příběhu.

Foto Josef Ptáček

zkušebna a místo pro literární večery, besedy a setkání s klubem přátel divadla. Pokud se jeho dramaturgická a režijní náplň bude nadále, tak jako v tomto případě, ubírat cestou, nabízející možnosti pro uplatnění přesné a detailní herecké práce, najde si divadlo v podkroví jistě své místo mezi hradeckou velkou scénou a studiovou Besedou.

Vděčný americký realismus

Letní romance o třech dějstvích, tak svou hru z roku 1953 nazvanou Piknik charakterizuje sám William Inge, americký dramatik a scenárista, z jehož díla se u nás snad nejčastěji uvádí rodinné drama Návrat do pekla. I Piknik se zabývá rodinnými vztahy, a to jak těmi existujícími, tak těmi nenapl-

něnými či nenaplnitelnými. Příběh několika obyvatel jižanského městečka, jejichž život rozvíří příchod nespoutaného cizince, poněkud připomíná Sestup Orfeův Ingova krajana a přítele Tennesseeho Williamse. Na rozdíl od vášnivě osudového a básnického Williamse patří Piknik zcela jasně k tradici amerického realistického dramatu, psaného pro velké skupiny lidí, kteří by - alespoň podle Arthura Millera - „žádné abstrakce nepochopili“.

Tento typ her nabízí většinou dobré herecké příležitosti (v případě Pikniku pro mužské i ženské představitel), při uvádění v našich divadlech však občas naráží na marnou snahu o vytvoření amerických realit. Režisér Juraj Deák se tomuto úskalí vyhýbá vedením herců k jemnému nadhledu a lehké, takřka nepostřehnutelné ironizaci postav, která paradoxně umožňuje brát je vážně. Především rebel ne tak úplně bez příčiny Hal Carter v podání Pavla Nečase může své silácké řeči pronášet upřímně a neobyčejně působivě právě proto, že kromě konkrétní postavy buduje zároveň obraz amerického kovboje, v jeho případě nepřehlédnutelně připomínajícího Yula Brynnera.

Ambivalence řady komických a svižně podaných výstupů a drásavého psychologismu tvoří bohatou směs, jejíž působivost vyplývá především z hereckých výkonů. Kromě jmenovaného Pavla Nečase vytvořila strhující kreaci Veronika Forejtová v roli Rosemary Sydneyové, která se zoufale snaží zachránit svou poslední šanci na normální rodinný život. Velmi dobře se vyrovnaly se svými úkoly i mladé posily - Tereza Bebarová, Lenka Vlčková a Jan Novák. Ingeův Piknik se tak stal dalším potvrzením výjimečně vysoké úrovně hereckého souboru činohry Státního divadla Ostrava.

Klicperovo divadlo, Hradec Králové - Christian Giudicelli: Nezoufej, stádečko. Překlad Jan Cimický. Režie Peter Gábor j. h., výprava Judita Lisová j. h., dramaturgie Věra Mašková. Premiéra 4. listopadu.

Státní divadlo, Ostrava - William Inge: Piknik. Překlad J. Z. Novák. Režie Juraj Deák, scéna Alexander Babraj, kostýmy Zita Miklošová j. h., hudba Pavel Helebrand j. h., pohybová spolupráce Věra Herajtová j. h., dramaturgie Vojtěch Kabeláč. Premiéra 5. listopadu.